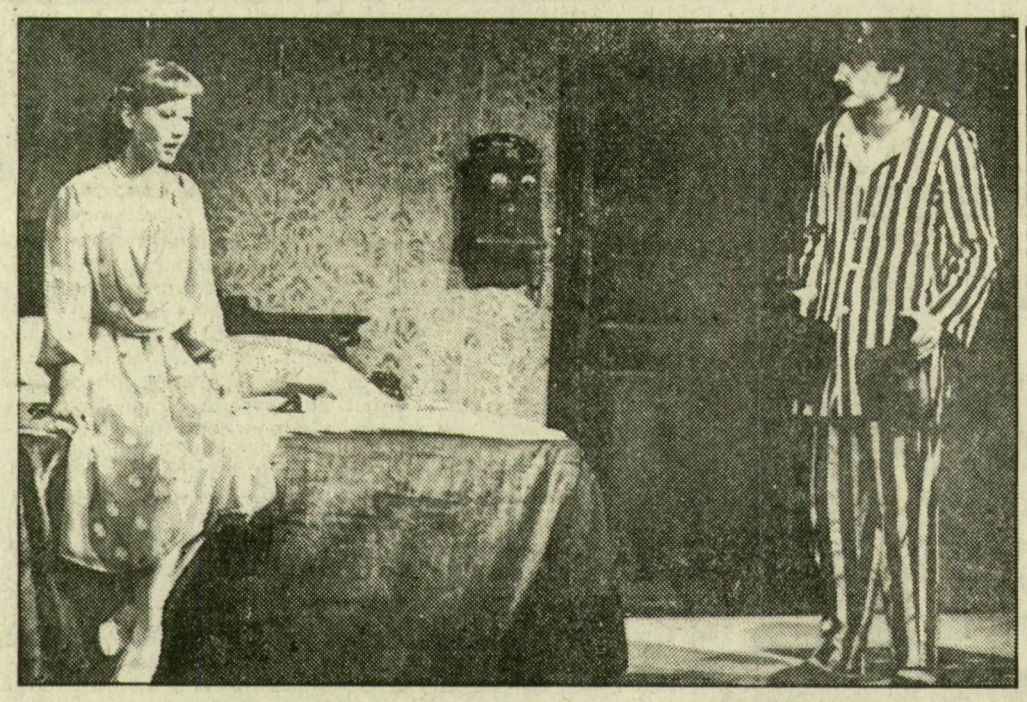

Három cilinder

Bemutató a Kisszínházban

Egy szentséges, meg egy szentségtörő olvasmányemlék kelt birokra bennem, mialatt ezt a darabot néztem. Az utóbbi *Rejtő*-könyvekből való, amikor például a *Vesztegzár a Grand Hotelben* című jeles opuszban a főhős pizsamában szökik ki az ablakon, mert nem akar nősülni, a józan, az illedelmes, „szentséges" emlék pedig *Bergson* nevezetes nagy tanulmánya, *A nevetés*, amely a komikus jelentéséről szól, máig sem nagyon felülmúlt mélységben és magasságban. Viaskodtak, birkózgattak bennem: mert bizonyos, hogy a szentségtörőnek, a szabad, a bohém életnek és az illedelmes polgári létnek föloldhatatlannak látszó ellentéte a gyújtópont, ahonnan *Miguel Mihura*, a nálunk alig ismert, mégis majdnem kortárs spanyol szerző *Három cilinder* című „komédiájához", és a szegedi színház *Bodolay Géza* által rendezett szombat esti premierjéhez közelíteni lehet.

„Premodern" — olvasható a műsorfüzet boritóján. Bodolay Géza kedvelt kifejezése ez, s bevallom, teljes egészében csak mostanra értettem meg, a fiatal rendező mi mindent is akarna érzékeltetni ezzel a kifejezéssel. Ehhez alighanem a Három cilinderre volt szükség. Egy darabra, ami legalább annyira nem komédia, amennyire nem is operett, legalább annyira nem abszurd vagy groteszk, amennyire nem tragédia vagy tragikomédia, jóllehet, minden fölsorolt műfajból jócskán találni benne elemeket. A Három cilindert jómagam tragikomikus dramolettnek (vagy a fene tudja!) nevezném, de a lényeg nem is a mindenáron műfaj-kategóriai skatulyába való gyömöszölés. Az időről időre dalra fakadó szereplők, a szokatlan, groteszk-fanyar, fura humor, és az egész. látszólag „csak" vígjátéki históriácska, a másnap reggel nősülni akaró szerencsétlen flótással, az éjbe berobbanó és mindent fejtetőre állító artistabagázzsal és az ügyes fordulatból előállt helyzettel — hangnemében, ízeiben, színeiben szinte észrevetlenül „odatesz" valamit a világ metsző hidegségű nagy anomáliáiból. Például a klasszikus kierkegaardi meghatározásból, hogy korunk tragikomikus: tragikus, mert a pusztulás felé rohan, és komikus, mert még mindig megvan. A nősülés, a riasztóan polgári, a végletekig ellenszenvesnek-nevetségesnek megmutatott létbe történő bekényszerülés magának a szabadságnak, a szellemnek, a kalandnak, az életnek pusztulásával egyenlő. És ez a magánéleti természetű tragikomikum kiteljesített, egyetemességérzetet kelteni tudó megragadása az a pont, ahol a rendezői „öntörvényűség" (lehet profán módon tehetségnek is nevezni) tetten érhető.

Bodolay Géza úgy „kapta el" Mihurát a Három cilinderben, ahogyan egy a nagyközönségnek ismeretlen szerzőt és művét egyedül érdemes. Saját világképét minden fölösleges sallang nélkül építette bele a produkcióba, imígyen „megemelve" a senki által nem ismert „ősforrást" S ezzel közvetve nagyon is aktuális éleket esztergályozva a nevetés szépen lekerekített felületeire. Ha úgy tetszik, Bergsont oltva Rejtőbe és viszont. Csak egy aprócska példa: midőn az „életben" már kellőképpen megmerült főhőshöz, a (talán) jelképes nevű Dionisióhoz ellátogat leendő apósa, egy... szóval egy közelmúltbéli jelentős történelmi személyiségre kísértetiesen hasonlító figura jelenik meg a színen. Don Joszif Visszárionovics Sacramento az egyenruha dicsőségét zengi el kedélyes kupléjában — a „kis zsarnokság" tágul egyetemessé.

Az előadást önmagában lehetne egyenetlennek minősíteni, az első felvonásban a dialógusok bizony „le-leülnek", a ritmus csak időnként pörög föl — viszont a szegedi Három cilinder annyira élni tud a jó poénokkal, és a harmadik felvonás tiszta lírába váltó finom ellenpontjaival: hogy bizonyít. Bizonyítja, hogy egy rendező mitől tudhatja igazán kézben tartani az előadást: ha legalább így — ennyire világképi szinten — tudja, mit akar, mint most Bodolay. Ez a világosan látható „felfűzöttség" ad végső koherenciát a produkciónak, ez segíti át a döccenőkön és a túljátszás kísértésein, akárcsak a megvilágosodó fal mögül olykor előtűnő show-részletek, az ügyesen összeeszkábált forgószínpaddal és zenekarral, melynek teljesítményét *Nagy Imre* celebrálja, korrekten és hangulatosan. *Döme Zsolt* dalai *Mészöly Dezső* verseire igen jók, s megkockáztatható, egyikük-másikuk (például a *Dal arról, hogy mi számít*, a *Dal az üres éjszakákról*, vagy a *Dal a szállodáról*) akár „slágerveszélybe" is kerülhet. *Mira János* díszletei, jelmezei pontosan, hűen a „bodolayzmus" alárendeltjei, a színészek közül pedig *Kőszegi Ákosról* el kell mondani, hogy szegedi szerepléseinek eddigi kimagaslóan legjobb teljesítményét nyújtotta. Dionisiója, amely számomra a Katona József színházbéli kolléga, *Szacsvay László* és a jó öreg *Charlie Chaplin* vonásait összegyúró, belőlük új minőséget kinövesztő küllemmel jelentkezett, mindvégig tökéletesen „kitalált" figurának hat, fegyelmezett, kiegyensúlyozott, igen jó alakításnak. Méltó partnere az ezúttal (is) elsősorban tiszta nőiséget hozni köteles Pollyként *Janisch Éva*, *Király Levente* Don Rosariója pedig egyszerűen — „ül". Külön tetszett *Kovács Zsolt*, aki a leggazdagabb ember Utálatos alakszerepében a Dal arról, hogy mi számít előadásával szinte fergetegeset nyújt — no meg *Hőgye Zsuzsa* Trudvja, akinek életszerűségéhez már majdnem hús-vér illusztrációkat is tudnék adni (de inkább nem teszem) *Flórián Antal* (Don Sacramento) „atyuskája" — az est abszolút telitalálata. Ő maga is jól érzi, micsoda adu van a kezében, meg is játssza rendesen. A többiek — *Szirmai Péter*, *Goda Márta*, *Szántó Lajos*, *Fodor Zsóka*, *Jachinek Rudolf*, *Kovács Magda*, *Gerencsér Lajos* — szintén kielégítően illeszkednek az együttesbe, megfelelő módon szolgálva a kifejezetten invenciózus rendezői elképzeléseket.

Hogy Dionisio végül megnősül, azt persze most már bárki kitalálhatja. Nősülni persze nem muszáj, ezt is jól tudjuk. Csakhogy aki egyszer megízlelte, milyen is az, ha az ember zsonglőrnek képes hinni magát, majd találkozott azzal, hogy valamilyen durva, bajuszos úr jóvoltából már nem lehet más választása, mint az oltár elé hajtania a fejét, akár a rönkre, a bárdot várva — az a nevetés könnyed harsogása mögül meghallhatja, mi mindent is jelent, amikor a levegőbe földobott három cilinder leesvén, tompán puffan a földon. *(Képünkön: Janisch Éva és Kőszegi Ákos.)*

Domonkos László

A „paprikás" festő levele a „paprikás" tudóshoz

Dinnyés Ferenc emlékkiállítása

Dinnyés Ferenc, aki 1886. május 16-án született és 1958. április 17-én halt meg, *a szegedi piktúra egyik jeles alakja*. Születésének közelgő centenáriuma tiszteletére a Móra Ferenc Múzeum alkotásainak javából *kiállítást rendezett* a múzeum dísztermében. A Budapesten született művészt rabul ejtette a szegedi föld varázsa, és 1919-ben *Juhász Gyula* a májusi „vörös tárlatról" szóló beszámolójában már mint szegedi művészről írt: *„Tájképei egy igen rokonszenves és vérbeli festőt mutatnak, aki friss és meleg színeivel máris a beérkezettek sorába került... Szegedi tájak ihletik Dinnyést, szegedi kolorit csillog a képein, amelyek a téli és nyári napsütést és a novemberi borút egyaránt reális erővel és igazsággal rögzítik meg."*

Talán senki sem festette meg a paraszti hagyományokat őrző paprikás Alsóvárost és a vízen járók lakta Felsővárost, mint ő. Éppen a közelmúltban került elő Dinnyés Ferenc 1937 őszén Szent-Györgyi Alberthez, a Novel-díjjal kitüntetett professzorhoz írt levele, amelyet *Szabó Tibor* helytörténeti kutató és *Zallár Andor*, a SZOTE központi könyvtárának igazgatója bocsátott rendelkezésünkre. Nem lehet véletlen, hogy a „paprikás" festő, aki először retettel ábrázolta a paprikatermesztők munkáját, életképeken örökítette meg a munkafolyamatokat és a paprikás embereket, levélben köszöntötte a „paprikás" professzort, aki elismerését, tudományos szenzációszámba menő felfedezését és magas kitüntetését a paprikának köszönhette. Íme, a levél, amelynek szövegét mai helyesírási szabályok szerint közöljük.

„Szeged, 1937. XI. 29. Szt. Háromság u. 21/A.

Méltóságos Uram!

Engedje meg, hogy ismeretlenül gratuláljak Önnek ahhoz a nagy sikerhez, mely a közelmúltban érte. Nagy, óriási siker ez, hiszen a Nobel-díjért a világ minden nemzetének legkiválóbbjai versenyeznek. Méltán lehetünk büszkék Önre, mi magyarok, de legfőképpen mi, szegediek, hogy a mi kis Tisza-parti városunk falai közt él az a nagy, kiváló tudós, ki erre a világra szóló kitüntetésre érdemes lett. Engedje az Isten, hogy még sok-sok nagy sikert éljen meg Méltóságod, mellyel a magyar tudománynak és a magyar nemzet jó hírnevének ragyogását fokozhassa.

A további munkáihoz jó egészséget, sok ambiciót és kedvet kívánva

maradok tisztelője
Dinnyés Ferenc
festőművész
a szegedi paprikapiacok és paprikahasító lányok festője."

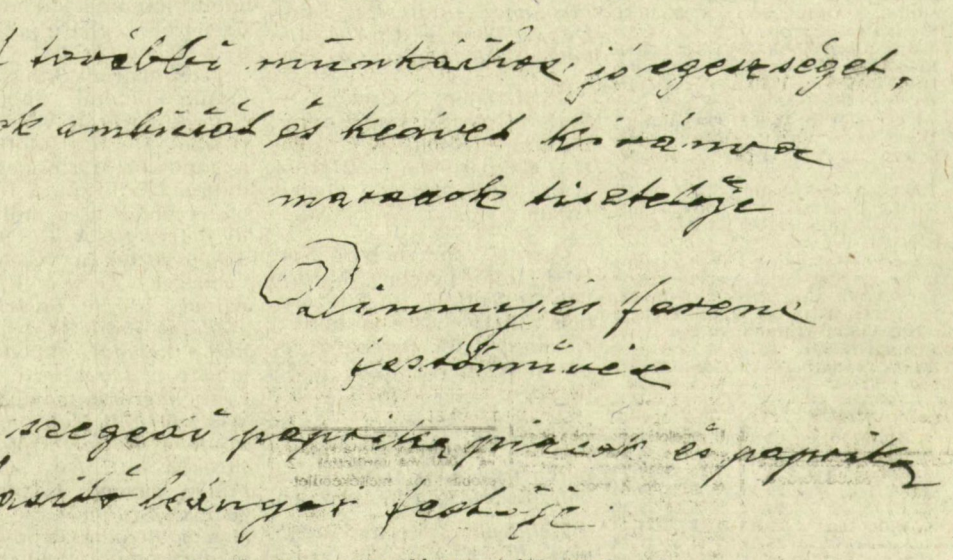

Dinnyés Ferenc levelének utolsó sorai

Munkaalkalmak

A Szegedi Építőipari Szövetkezet gázközpontifűtés-szerelőket vesz fel jó kereseti lehetőséggel. Jelentkezés: Szeged, Szilágyi u. 2., munkaügyi osztály.

A Tisza—Maros-szög Mgtsz az alábbi munkakörökben vesz fel dolgozókat: hálózati villanyszerelők (szárítási és tmk-gyakorlattal), gépjármű-villamossági szerelői, vízvezeték-szerelők, lakatosok, esztergályos. Jelentkezés az energiaszolgáltatási főágazatvezetőnél reggel 7—8 óra között. Tisza—Maros-szög Mgtsz, Szeged-Szőreg, Szerb u. 59. sz. alatt. X

Kocsikísérőket, raktári segédmunkásokat, gépkocsivezetőt és gépírót felveszünk. Jelentkezni: Amfora Üvért Vállalat Szeged, Fonógyári út 8. 6728.

A Tápéi Háziipari Szövetkezet azonnali belépéssel alkalmaz gyakorlattal rendelkező kontirozó könyvelőt, pénzügyi előadót, statisztikust, SZTK-ügyintézőt, bérelszámolót, gyors-gépírót. Felveszünk továbbá szakképzett autószerelőt, nagy gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt, faipari gépek beállításához és karbantartásához tmk-lakatost, varrónőket és asztalos szakmunkásokat. Jelentkezés: Tápé, Régész tér 8.

A Hódmezővásárhelyi Kórház felvételre keres munkavállalókat az alábbi munkakörökbe: pénzügyi előadót, gépíró iktató adminisztrátort, gépírni tudó gazdasági előadót. Jelentkezni lehet: a kórház gazdasági igazgatójánál. X

A Defag Fűrészüzeme üzemfenntartói munkakörbe lakatos szakmunkást vesz fel, két műszakos munkarendbe, legalább 5 év szakmai gyakorlattal. Jelentkezés: Szeged, Felső Tisza-part 33., munkaügy. X

Az Autófer Autójavító és Fémipari Vállalat felvételt hirdet autószerelő szakmunkás munkakörbe. Jelentkezés: Szeged, Vásárhelyi P. utca 4. szám alatt, a munkaügyi csoportnál. x

Az Autófer Autójavító és Fémipari Vállalat felvételt hirdet díszeladagoló-javításban gyakorlattal rendelkező autószerelő munkakörbe. Jelentkezés: munkaügyi csoportnál. Szeged, Vásárhelyi Pál u. 4. x

A Hungária Szálloda és Étterem Vállalat felvételre keres: fagylaltadagolót, mosogatót, szobalányt, kézilányt, csapost, előkészítőt, londinert, éjszakai takarítót. Jelentkezni lehet: Royal Szálló, munkaügyön. x

Gyakorlott varrónőket, jó kereseti lehetőséggel felveszünk. Jelentkezni: hétfőn és szerdán 13—16 óráig. Szeged, Gyöngyvirág u. 4/B.

A 600. Sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet felvesz csőszerelő és géplakatos szakmunkást, valamint udvarost, takarítónőt azonnali belépéssel és anyagraktárost középfokú végzettséggel, legalább 3-5 éves gyakorlattal. Jelentkezni: Szeged, Tolbuhin sgt. 84., személyzeti előadónál. x

A 600. Sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet pályázatot hirdet belső ellenőri munkakörre felső-, vagy középfokú közgazdasági végzettséggel, 5 éves gyakorlattal, valamint oktatástechnikai munkakörre gyengeáramú szakközépiskolai végzettséggel. Pályázni lehet írásban vagy személyesen, Szeged, Tolbuhin sgt. 84. x

Fegyveres testület keres 18. életévüket betöltött, legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező, sorkatonai szolgálatot teljesített, büntetlen előéletű férfiakat 35 éves korig. Havi jövedelem: 6500 Ft. Bővebb felvilágosítást az intézet személyzeti vezetőjénél kérhet, Szeged, Marx tér 13. szám alatt, naponta 8—15 óráig. X

A Szövetkezeti Szállítási és Szolgáltató Vállalat szegedi üzemegysége, Szeged, Fonógyári út 4—6. felvesz gyakorlattal rendelkező autóvillamossági szerelőt, autószerelőt, valamint szegedi lakosú „E" kategóriával rendelkező gépkocsivezetőket. A munkakör betöltéséhez erkölcsi bizonyítvány szükséges. X

A MÉH Nyersanyaghasznosító Vállalat felvételre keres felsőfokú végzettséggel és szakirányú tanfolyammal rendelkező reklám- és propagandacsoport-vezetőt, valamint középfokú végzettséggel reklám- és propagandaelőadót (feladata: iskolai gyűjtések), szakközépiskolai végzettséggel rendelkező közgazdasági előadót, továbbá gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírót. Jelentkezni lehet: Szeged, Bocskai u. 8/B, személyzeti vezetőnél. X

Pályázati felhívás titkárnői munkakör betöltésére. A „B" kategóriába sorolt Metripond Mérleggyár pályázatot hirdet igazgató mellé titkárnői munkakör betöltésére. A megbízás határozott időre szól, ami közös megegyezéssel meghosszabbítható. Bérezés az 5/1983. (XI. 12.) ME számú rendelet figyelembevételével, megegyezés szerint. A munkakör betöltésének feltételei: középiskolai érettségi, egy idegennyelv-ismeret, gépírási tudás, 5 éves gyakorlat, 35 év felső korhatár. A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó munkahelyét, beosztását, eddigi munkaköreinek felsorolását, iskolai végzettségét, részletes önéletrajzat. A pályázatot május 15-ig lehet benyújtani a vállalat személyzeti és szociális főosztályára. Cím: Hódmezővásárhely, Bajcsy-Zs. u. 70. 6801. A pályázók a döntésről levélben kapnak értesítést. X

Kertészmérnököt felveszünk. Jelentkezést „Kerttervező — 1317/12" jeligére önéletrajzzal, eddigi működés ismertetésével kérjük leadni a Sajtóházba. X

A Csomiép Vállalat felvételre keres normacsoport-vezetőt szakközépiskolai és felsőfokú munkaszervező tanfolyami végzettséggel, 5 éves építőipari gyakorlattal, valamint normást szakközépiskolai és középfokú munkaelemzői tanfolyami végzettséggel, 2 éves gyakorlattal. Pályakezdők jelentkezését is várjuk. Bérezés megegyezés szerint, az 5/1983, ME sz. rendelet alapján. Jelentkezés: Csomiép személyzeti osztály, Hódmezővásárhely, Tanácsköztársaság tér 59.

A Tisza Füszért Szegedi Raktárháza felvételre keres szakirányú végzettséggel és gyakorlattal rendelkező áruforgalmi előadót, üzletkötőt, mintaterem-vezetőt, raktárvezető-helyettest, raktárkezelőket, kocsikísérőket, valamint dízelüzemű targoncavezetői vizsgával rendelkező éjszakai áruátvevőt. Jelentkezés: Szeged, Fonógyári út 8.

Az Alföldi Bútorgyár felvesz varrodába férfiszabót művezetőnek, varrógépműszerészt, középfokú végzettséggel férfi munkaerőt raktárvezető-helyettesi munkakörbe, rakodómunkást és gépkocsivezetőt.

Takarítónőt két műszakba azonnali belépéssel felveszünk. MTESZ Technika Háza, Szeged, Kigyó u. 4.

Közgazdasági érettségivel, 3-5 éves gyakorlattal vevő- és szállítófolyószámla-nyilvántartót vesz fel a Piért Kereskedelmi Vállalat dél-magyarországi kirendeltsége. Szeged, Mérey u. 6/C.

A Tisza Füszért Szegedi Raktárháza felvételre keres szakirányú képzettséggel rendelkező SZTK-ügyintézőt, könyvelőt és gépírni tudó adminisztrátort. Jelentkezés: Szeged, Fonógyári út 8.

A Szegedi Szűcs és Szabóipari Szövetkezet azonnali belépéssel kezdő gépelni tudó adminisztrátort vesz fel. Jelentkezni lehet: Szeged, Londoni krt. 11.

A Szeged-kiskundorozsmai József Attila Mgtsz építőrészlege kőműveseket, segédmunkásokat és kubikosokat keres felvételre. Jelentkezni lehet: az építésvezetőnél.

A Konkordia Vállalat felvételt hirdet az alábbi munkakörök betöltésére: esztergályos, marós, hegesztő, lakatosok, valamint 3-4 fős villanyszerelő csoportot, egy főnél saját tulajdonú gépkocsihasználattal. Jelentkezni lehet: Szeged, Imre u. 3/B, üzemvezetőnél.

Kórház-rendelőintézet felvételre keres műtősnőket, szakképzett ápolónőket és női élelmezési segítőket. Jelentkezni lehet: Kórház-rendelőintézet, munkaügyi osztály, Tolbuhin sgt. 57.

Felvételre keresünk a Szegedi Állami Gazdaság öthalmi kerületébe szakképzett és szakképzettséggel nem rendelkező dolgozókat: gépjárművillamossági szerelőt, traktorost, tehenészt, takarítónőt és udvarost. Tehenészeti dolgozónak munkásszállás van. Érdeklődni és jelentkezni lehet a helyszínen Kiss Tibor kerületvezetőnél és a 61-233-as telefonon.

Korház-rendelőintézet felvételre keres megfelelő végzettséggel és gyakorlattal rendelkező belső ellenőrt. Jelentkezni lehet: kórház-rendelőintézet, munkaügyi osztály. Tolbuhin sgt. 57.

Az Agrober felvesz építészszerkesztőt, Baján végzett vízügyi üzemmérnököt, valamint vízügyi szakközépiskolát végzett szerkesztőt. Jelentkezés: Szeged, Mérey utca 6/B.

A Tejipari Szállítási Vállalat szegedi kirendeltsége munkatársakat keres, raktáros, autószerelő, autófényező, karosszérialakatos, autóvillamossági szerelő, technikusi végzettséggel garázsmester, érettségivel adminisztrátor munkakörbe. Bérezés a gyakorlattól függően, megállapodás alapján. Tájékoztatást a kirendeltségvezető ad. Szeged, Budapesti út 6.

A Móra Ferenc Tsz felvételre keres üzemegységi pénztáros telexkezelésben jártas adminisztrátort, KH—3 vizsgával rendelkező kazánfűtőt. Érdeklődni lehet: Szeged, Bocskai u. 3/B, munkaügy.

A Taurus szegedi gyára gyakorlattal rendelkező programozót és rendszerszervezőt keres. RSX operációsrendszer-ismerettel vagy adatbázis-kezelési gyakorlattal rendelkezők előnyben részesülnek. Jelentkezni: írásban vagy telefonon a számítástechnikai osztályvezetőnél.

A Tápéi Háziipari Szövetkezet azonnali belépéssel alkalmaz gyakorlattal rendelkező kontirozó könyvelőt, pénzügyi előadót, statisztikust, SZTK-ügyintézőt, bérelszámolót, gyors-gépíró adminisztrátort. Jelentkezés: Tápé, Régész tér 8.

Azonnali belépéssel felveszünk szakképzett autószerelőt, gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt, faipari gépek beállításához és karbantartásához tmk-lakatost, varrónőket, asztalos szakmunkásokat, részmunkaidőben takarítónőket. Jelentkezés: Tápéi Háziipari Szövetkezet, Tápé, Régész tér 8.